

Çöl Biyomu Ve Tundra Biyomu

Biyom nedir?

Ve bazı kavramalar:

- aynı iklim koşullarının yaşandığı ve bunun paralelinde aynı bitki örtüsüne sahip olan geniş coğrafi alanlardır. Canlıları ve yaşadıkları ortamı içine almaktadır. Her biyom kendine özgü iklim, hayvan ve bitki türüne sahiptir. Biyomlar iklim koşullarına bağlı olarak ayrılmıştır. Her biyomun sahip olduğu egemen bitki örtüsü o biyomda yaşayan hayvan türlerini etkilemektedir.
- Karasal ve Sucul olmak üzere biyomlar ikiye ayrılmaktadır:

- **A) Karasal Biyomlar**

Karasal biyomlar buldukları ortamın iklim koşulları ve fiziki özelliklerine bağlı olarak değişik canlı türlerine sahiptir. Karasal biyomlar 3'e ayrılmaktadır.

1)Orman biyomları:

2) Çöl Biyomları

3) Ilıman Bölge Çayır Biyomları

B)Su Biyomları:sucul biyomlar ikiye ayrılmaktadır

1)tatlı su biyomları

a) Göl Biyomları

b) Akarsu Biyomları

2) Tuzlu Su Biyomları

Çöl biyomu

- Çöl Biyomları

Bitki örtüsünün hiç bulunmadığı ya da çok seyrek olarak bulunduğu yerlerdir. Düzenli olarak yağmur yağmamaktadır. Belli aralıklarla kısa süreli yağışlar meydana gelebilmektedir. Çöl biyomunda sıcaklık farkı çok yüksektir. Gündüz + 55 derecelere kadar çıkabilen sıcaklık geceleri eksi değerlere inmektedir. Bu sıcaklık farkından dolayı çölde bulunan taşlarda çözümler meydana gelmektedir. Çöl biyomunda su ihtiyacı az olan bitkiler bulunmaktadır. Yağmur yağdığı zaman gerekli suyu vücutlarına depolayan kaktüsler en önemli çöl bitkilerindedir. Çölde yaşayan hayvan türlerine örnek olarak sürüngenleri, böcekleri ve bazı kemirgenleri verebiliriz. Başlıca çöllere örnek olarak Gobi Çölü, Büyük Sahra Çölü, Arabistan Çölü, Kalahari Çölü verilebilir. Sıcak çöller dönenceler arasında yaygındır Kuzey Afrikada Sahra çölü, Orta Asyada Gobi ve Tarım çölleri, Arabistan çölleri, Hint çölleri, Büyük Avusturya çölü.

Çöl çeşitleri(oluşumlarına göre çöller):

- Oluşumlarına göre üçe ayrılır.

1.) Suptropikal çöl iklimi: Her iki yarım kürede dönence çevrelerinde ve kıtaların batı kıyılarında oluşmuşlardır.

Alçalıcı hava hareketleri kuraklığa ve çölleşmeye yol açmıştır.

Bu çöllerin oluşumunda soğuk su akıntılarının da etkisi vardır.

a-) [Kuzey Afrika](#)'da Büyük Sahra ve Libya çölleri

b-) [Güney Afrika](#)'da Kalahari ve Namibya

c-) [Kuzey Amerika](#)'da Kaliforniya

d-) [Güney Amerika](#)'da Atacama

e-) [Avustralya](#)'da Büyük kum ve Victoria çölleri

f-) Hindistan'da Tar çölü

g-Arabistan'daki Necef ve Rub'ul Hali çölü

Yıllık sıcaklık farkları azdır (10-15°C). Bunun temel sebebi güneş ışınlarının geliş açısının çok değişmemesidir.

Gece ile gündüz arası sıcaklık farkı fazladır. Günlük sıcaklık farkları nem azlığından dolayı 40°C 'yi geçer.

Buharlaşıma çok fazladır. Güneşlenme oranı %90 kadardır.

Dünya'da güneşlenmenin en fazla olduğu yerlerdir. Vahaların dışındaki yerler yerleşmeye elverişli değildir.

Belirli bir yağış rejimi yoktur. Yılda 1-2 kez yağış düşer. Ortalama yağış miktarı 250mm kadardır.

[bitkiler](#), ancak ırmak boyları ile yer altı su seviyesinin yüksek olduğu vahalarda görülürler.

- 2.) Karasal ölller:

Orta kuşakta ki çölller, karalarının deniz etkisinden uzak iç kesimlerinde görülür.

Oluşumlarında deniz etkisine kapalı olmaları etkili olmuştur.

Fhön olayı da çölleşmede etkili olmuştur.

a-) Orta Asya'da Kızılıkum, Karakum, Gobi, Taklamakan

b-) İran'da Deşt-i kebir, Deşt-i lut

c-) Kuzey Amerika'da Nevada ve Arizona

Bitki örtüsü steptir.

Yıllık yağış miktarı 20 mm'yi geçmez.

Hem yıllık hem de günlük sıcaklık farkları fazladır.

Diğer özellikleri Sup tropikal çöllere benzemektedir.

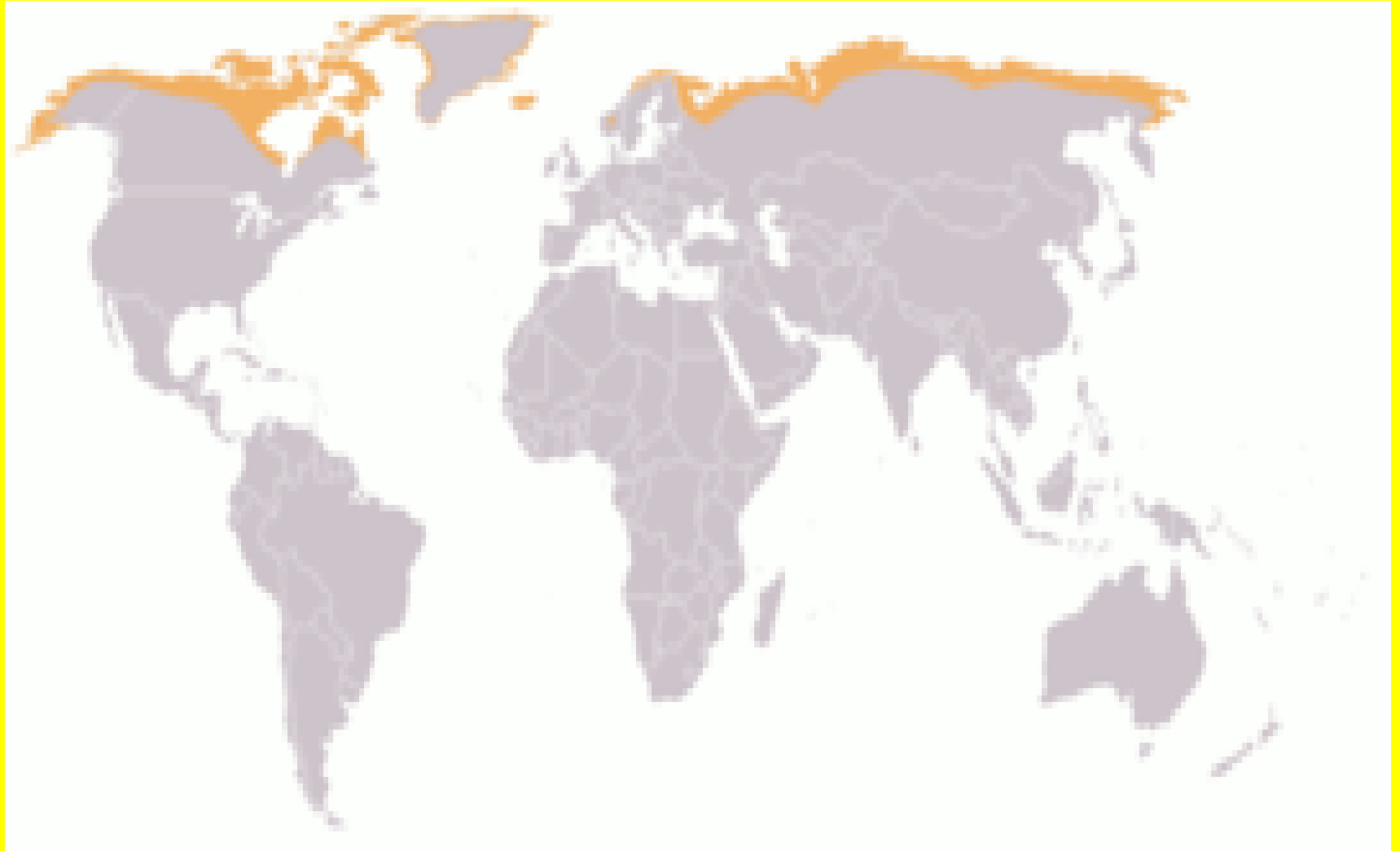
3.) Soğuk ölller: Kutup bölgelerinde nem azlığı ve alçalıcı hava hareketlerine bağlı olarak oluşan çölllerdir.

a-) Antartika ve Grönland..

Çöllerde sıcaklık yüksek olmasına rağmen buharlaşacak su olmadığından mutlak nem azdır. Dolayısıyla bağıl nem oranı azdır.

TUNDRA BİYOMU

- **Tundra:**

Kutuplar gibi soğuk, rüzgârlı ve az yağışlı bölgelerdeki bitki örtüsüne **Tundra** denir. Kuzey Yarı Kürede Kuzey Buz Denizi ile Kutup Dairesi arasında yani kutup bölgelerine yerleşmiş biyomlardır. Tundralarda buzullar etkili olur, yılın sadece 3 ayı buzsuz geçer ve gün içindeki en yüksek sıcaklık bile 10°C den azdır. Toprağın buzlu yapısı sıcak mevsimlerde 30–40 cm derinliğe kadar çözünebilir. Bu zamanda da ortalık çamur deryası haline gelir.

- **Tundra** , Kuzey ülkelerinde rastlanan, yapısına likenlerin de katıldığı bodur ot topluluklarıdır. Ilıman kuşağın kuzeyinden kutuplara doğru yaklaşıldıkça ormanların yerini, bodur çalılar ile [karayosunları](#) ve [likenlerden](#) meydana gelen tundralar alır. Tundralar yılın dörtte üçünden uzun bir süre karlarla örtülü kalır. Bunun için kutup bölgesi dışında yetişen bazı ağaçlara burada ancak bodur çalılar halinde rastlanır. [Kutup söğüdü](#) ve [bodur hus](#) bunlara misal verilebilir. Hakim bitki topluluklarını karayosunları ve likenler ([Ren geyiği](#) likenleri vs.) meydana getirir.
- Tundraların hakim olduğu alanlar, [İzlanda](#)'dan [Kamçatka](#)'ya olan kuzey kesimler ve [Sibirya](#)'dır. Tundralarda iklim çok değişkendir. Kuzey Kutup bölgesinin [bozkır](#) kısımlarında yazın sıcaklık 15 °C'ye varırken, kışın -32 °C ye kadar düşer. Alp tundrasında iklim daha ılımandır. Bu bölgede en fazla yağış yaz aylarında görülür. Yaz aylarının yağışlı oluşu dolayısıyla bölge [bataklık](#) ve [turbalık](#) bakımından da zengindir.
- Kutuplara yakın bölgelerin bitki örtüsü ve bu bitkilerle kaplı geniş alan, kutup bozkırı.

